

DAGENS FRÅGOR

Den 20 sept. 1946.

Folkdemokraterna och Pariskonferensen. Det var redan på förhand klart att Finland knappast skulle ha någonting att hämta i Paris. Vad Finland möjligen kunde vinna borde det erhålla på Sovjetunionens bekostnad. De andra »satelliterna» hade det lättare, deras önskemål riktade sig i främsta rummet mot varandra. Från finsk sida försummade man emellertid ingenting för att av konferensen göra det bästa möjliga. Man vet att redan långt på förhand betänkanden författades och handlingsplaner uppgjordes. Regeringsdelegationens resa till Moskva på vårvintern avsåg att före fredskonferensen nå direkt kontakt med den enda motparten av verklig betydelse. Själv delegationen till Paris gjordes möjligast representativ och förstärktes med en stor stab sakkunniga.

Resultatet har emellertid när detta skrives blivit lika med noll. Tillsvidare har de finländska önskingarna alls ej beaktats, och ännu värre, deras blotta antydande i den mest diplomatiska form har framkallat stark reaktion från den part, som man just önskat ta speciell hänsyn till. Fortsätter det som hittills, kan man konstatera att hela Parismötet för Finlands del blivit utan saklig betydelse.

Men i samband med förhandlingarna i Paris har ett mellanfall inträffat, vilket som symtom på utvecklingen i Finland icke saknar intresse, speciellt som detta intermezzo långt ifrån kan tolkas entydigt.

Det avsedda händelseförloppet var i korthet följande.

Vid fastställandet av instruktionen för Parisdelegationen var man i alla andra punkter fullt ense utom att den yttersta vänstern ansåg ett upptagande av de territoriella frågorna taktiskt oklokt. Med hänsyn till att delegationen kallats till Paris just för att framlägga de finländska synpunkterna samt med beaktande av den inhemska opinionen beslöts att delegationen i försiktig form skulle klarlägga landavträdelsernas ekonomiska konsekvenser. Denna ståndpunkt mötte icke några mycket livliga protester från vänsterhåll. När herr Enckell sedermera i enlighet med dessa instruktioner hållit sitt tal i Paris och man från sovjetihåll häftigt reagerat, uppstod en våldsam storm inom den yttersta vänstern hemma i Finland. Parisdelegationen beskyldes för att ej ha förstått betydelsen av goda förbindelser österut, den sades försöka tillsammans med västmakterna intrigera mot Sovjetunionen, den påstods försöka föra världen bakom ljuset när den talade om en i Finland existerande gammal demokrati o. s. v. Signalen gavs av ordföranden i folkdemokraternas riksdagsgrupp, Hertta Kuusinen, och följdes av en våldsam kampanj i kommunistpressen, arbetsplatsmöten, deputationer o. s. v. Statsministern och tre andra medlemmar av Parisdelegationen fingo skyndsamt resa hem. Deras redogörelse för delegationens handlande visade snart att den yttersta vänstern varit ute i ogjort väder. Folkopinionen hade dessutom häf-

tigt reagerat mot det kommunistiska hugget i ryggen på Parisdelegationen. Resultatet blev att vänstern slog till snabb reträtt. Efter några dagar var krisen, som ett ögonblick hotat icke blott regeringen Pekkala utan även självaste presidenten, helt överstånden. Vänsterpressen tystnade som på en given signal och det politiska lugnet var återställt.

Intermezzot blev utan följder, men finska folket fick ett problem att fundera på. I ett kritiskt ögonblick föll den yttersta vänstern sitt lands officiella representanter, av vilka de främsta hörde till dess egen krets, i ryggen och beskyllde dem för sådant som i fall det varit sant på allvar hade äventyrat relationerna till Sovjetunionen, — dessa relationer, som den yttersta vänstern just säger sig framom alla andra vilja främja. Speciellt en detalj är intrikant. Från rysk sida påstod man att Enckells tal och den finländska delegationens uppträdande avsåg att för en gränsreglering vinna västmakternas röster mot Sovjetunionens och att finländarna intrigerade ihop med engelsmännen och amerikanarna. Just ett sådant intryck var det som delegation och regering främst av allt strävat till att undvika. Finlands önskingar hade före Pariskonferensen framförts direkt till Moskva, men icke till London eller Washington. Den finländska delegationen infann sig i Paris först i sista minuten för att icke blandas in i eventuellet spel bakom kulisserna, trots att på många håll, t. ex. av Svenska Dagbladets korrespondent, den finska regeringen skarpt förebråddes för att den försummade att som andra driva propaganda bland de allierade delegationerna i Paris. Den finländska delegationen undvek under sin vistelse i Paris varje sådan kontakt med andra, som kunde av Sovjetunionens representanter missförstås. Oaktat allt detta upp-togo vänstertidningarna i Finland de ryska beskyllningarna och kryddade dem med ytterligare fantasier. Genom denna politik äventyrades medvetet och hänsynslöst icke blott framgången för de finländska strävandena i Paris, utan just det man sade sig kämpa för, ett gott förhållande österut. Den ryska misstänksamheten, som är svårigheten N:o 1 i förhållandet mellan Sovjetunionen och Finland, underblåstes medvetet och hänsynslöst.

Sakens allvar underströks ännu av två omständigheter. Den kommunistiska kampanjen riktade sig i icke obetydlig grad mot president Paasikivi, varmed riskerades den goodwill han åtnjutit på ledande håll i Sovjet, och vilken utgjort en lycka i alla Finlands olyckor. Signalen till den kommunistiska kampanjen gavs som nämndes av Hertta Kuusinen, och det var ingen hemlighet att hon endast några få dagar tidigare återkommit från en semesterresa till Moskva, där hon f. ö. i början åtföljts av sin man, medlemmen av Parisdelegationen, inrikesminister Leino.

Finlands folk frågar nu varifrån initiativet kommit till detta hugg i ryggen. Handlade kommunisterna enligt order utifrån? Eller trodde de sig bäst tjäna sina kommunistiska vänner genom sitt säregna uppträdande? Eller ansågo de, med sin goda kunskap om sovjetrysk politik, det nödvändigt att tillgripa sådana medel för att avvärja ännu svårare olyckor? Eller slutligen, var det endast lek med elden, var

målet så anspråkslöst som att få Pekkala ersatt med Leino eller t. o. m. blott att visa Pekkala efter vems pipa han borde dansa? Eller siktade man på presidenten, som väl stöder en sovjetvänlig utrikespolitik, men icke ett kommunistiskt styre i hemlandet.

Något svar gives icke på dessa frågor. Och dock beror utsikterna för Finlands framtid i avgörande grad på huru de nyss timade händelserna skola tolkas.

Sedan valen för 1^{1/2} år sedan har det hos den yttersta vänstern förmärkts indicier på en viss saklighet och en fosterländsk inställning till aktuella problem. Men det har också förekommit andra tendenser, t. ex. inrikesminister Leinos ofta och gärna i kritiska situationer återkommande avslöjanden i radio eller riksdag om vapengömmor, landsförräderi m. m., uppenbart avsedda att väcka misstro utomlands och att hålla oro och spänning i landet vid liv. T. o. m. i statsminister Pekkals tal, varmed han klarlade Parisdelegationens handlingssätt, ingick antydningar, som voro ägnade att underhålla den ryska missfäktenskapen. Vilka de ledande finländska kommunisternas verkliga strävanden och mål äro och i huru hög grad Finlands och dess stora grannes intressen av dessa kretsar sammanblandas, denna fråga aktualiserades genom intermezzot i samband med Pariskonferensen.

18.9.1946.

Den finska krigsansvarighetsprocessens eftermäle. Förrre finske ministern i U. S. A. och förre statsrådet Hj. J. Procopé, som under en längre tid vistats i Sverige, har förelagts av finska regeringen att återvända. Han har ej efterkommit anmaningen och fått sitt finska pass indraget. I detta läge har han begärt och enligt praxis i dylika fall erhållit främlingspass i Sverige. Helt nyligen har han fått inresevisum till U. S. A. Utan tvivel har minister Procopé ådragit sig de finska höga vederbörandes misshag för att han, frivilligt, uppträdde såsom försvarsadvokat åt Ryti i krigsansvarighetsprocessen och sedermera fullföljt sin talan genom att i Sverige, på Fahlerantz & Gumaelius Förlag, ge ut en dokumentsamling från processen med den aggressiva titeln »Fällande dom som friar». Men han har inte expatrierats och veterligen inte heller löpt risk att anklagas för något.

Uppehållstillståndet åt minister Procopé har uppkallat Expressen till häftig kritik. Tidningen skyndade sig att jämställa dennes belägenhet med skriftställaren Örnulf Tigerstedts, vilken sedan ett par år vistas i Sverige, visserligen förelagd att lämna Sverige men med uppskov t. v. med förpassningen ur landet. Sammanställningen är alldeles ohållbar. Om Tigerstedt gäller som gravamen, att han under hela kriget stod i livligaste kontakt med tyskarna och propagerade för en protysk linje i den finska politiken. Om Procopé kan intet sådant sägas. Han var rätt och slätt en försvarare för den officiella finska politiken, den som landets ansvariga myndigheter, d. v. s. regering och riksdag, drevo. Det råder delade meningar om, huruvida han som minister i Washington valde de rätta vägarna för att bevara det officiella Amerikas sympatier och stöd åt Finland. Men någon annan politik än finska utrikesdepartementets förde han uppenbarligen inte.

För nazistiska sympatier har ingen misstänkt honom. Däremot har han nästan passionerat trätt in till försvar för Ryti och de andra dömda finska politikerna. Hans försvarstal — som nu kan läsas in extenso i »Fällande dom som friar» — voro framför allt präglade av ett starkt rättspatos. Han reagerade mot i författningen förbjudna specialdomstolar för politiska brott enligt en retroaktiv lagstiftning. Hans starka reaktion häremot delades och delas alltså av många, oberoende av politisk uppfattning. Hans envetna uppträdande inför domstolen stod i strid mot den politiska anpassning, som Finland efter nederlaget i kriget anser vara den enda tänkbara vägen för samförstånd österut, men däri låg intet suspekt eller för svensk rättsåskådning stötande. Tvärtom voro hans modiga andraganden enligt en utbredd svensk opinion vad som nödvändigtvis om än effektlöst behövde yttras såsom motvikt till de på rysk order tillkomna ansvarsyrkandena och domsluten.

Procopés bok innehåller inte ett fullständigt återgivande av akterna i krigsansvarighetsprocessen. Det vill dock synas, som om det viktiga från bägge sidor tagits med åtminstone i referat. Som dokumentsamling har den ett stort och bestående värde. Den skänker nämligen en klar bild av själva processen; sålunda innehåller de återgivna försvarstalen även de partier, som domstolen förbjöd, och den redogör också för domstolens första domar, vilka ju sedermera korrigerades och skärptes genom ingripande av kontrollkommissionen. Dokumentsamlingen yppar också mycket av den finska försvars- och utrikespolitiken, som hittills varit okänt eller blott allmänt antytt.

Varken de publicerade nya fakta eller försvarstalen kunna likväl frigöra läsarna från intrycket, att Finlands utrikespolitik 1940/41 efter Moskwafreden leddes utan planmässighet och med stora inre motsägelser. Innebörden av transiteringen av tyska trupper genom Finland från hösten 1940 var mycket oklar, likaså den verkliga arten av förhandlingarna mellan tysk och finsk militär våren 1941. Man förvånar sig över, hur svagt grepp över läget Rangell som statsminister hade under dagarna för det andra rysk-finska krigets utbrott. Man förvånar sig än mer över, att den femte i regeringens utrikeskommitté vid denna tid, nuvarande statsministern folkdemokraten Mauno Pekkala, ensam av de fem undslapp åtal, trots att han synbarligen inte verkade för någon annan linje än regeringen i övrigt och trots att hans avgång ur regeringen ett halvår senare veterligen inte hade något utrikespolitiskt sammanhang. Man blir inte helt övertygad av försvarets och Rytis anspelning på att U. S. A. skulle ha varit nödsakat att ta särskild hänsyn till Ryssland för den japansk-amerikanska konfliktens skull, när den finska diplomatiens svårigheter att vinna U. S. A:s bevägenhet för Finlands sak bringas på tal. Däremot gör dokumentsamlingen det fullt klart, att Ryti handlade med öppen blick för det grundlagsstridiga i sitt handlingssätt, när han midsommaren 1944 vid Ribbentrops besök personligen band Finland att fortsätta kriget vid Tysklands sida; han önskade vinna ett bättre utgångsläge, en galgenfrist för Finland vid de nödvändiga fredsförhandlingarna med Ryssland och utgick ifrån att han om en

kort tid själv måste demissionera för att frigöra Finland från förpliktelsen.

»Fällande dom som friar» är ingen objektivt klarläggande aktsamling, men en belysande. Ännu så länge utgöra de spridda uppgifterna där den främsta källan vid fastställandet av Finlands politik under kriget. Där fattas dock det allra väsentligaste: Rysslands hållning och hotfulla uppträdande efter Moskwafreden. Detta ämne var tabu inför domstolen och är det i stort även i Procopés bok. Utan den orostämning, som Rysslands uppträdande vid denna tid jagade fram i hela Finland, kan utbrottet av kriget i juni 1941 och folkets länge tämligen kompakta stöd åt den andra försvarskampen omöjligen förstås.

Tyst erkännande av Baltikum på fredskonferensen. Den estniske folkrättslärde, jur. dr Richard Ränk, Uppsala, tidigare lärare i internationell rätt vid universitetet i Dorpat, har med anledning av pressdebatten om den baltiska frågan på Pariskonferensen lämnat Svensk Tidskrift nedanstående orientering rörande problemet om tyst erkännande:

Richard Ränk, Uppsala, tidigare lärare i internationell rätt vid universitetet i Dorpat, har med anledning av pressdebatten om den baltiska frågan på Pariskonferensen lämnat Svensk Tidskrift nedanstående orientering rörande problemet om tyst erkännande:

Inom den internationella rätten finns det knappast något område, där presumptionen kan ha så viktiga juridiska följder som i frågor rörande internationellt erkännande. I synnerhet under den sista tiden har frågan om s. k. tyst erkännande uppstått i samband med territoriella ändringar samt nya regeringars och staters uppkomst under det andra världskriget, då andra stater ej ha intagit en klar ståndpunkt i dessa frågor. Det är nämligen icke alltid klart, när man på grund av bristen på tydligt ställningstagande kan tolka andra staters uppförande sålunda, att man därav kan sluta sig till ett erkännande. Med andra ord: i vilken mån — om överhuvudtaget — innebär avslutandet av ett fördrag med en icke erkänd regering eller stat erkännande av denna regering eller stat? Eller kan man ur det faktum, att en icke erkänd regering eller stat deltar i en internationell konferens tillsammans med andra stater, draga slutsatsen, att de andra staterna därigenom ger sitt tysta erkännande?

Dessa frågor ha ej endast rent teoretisk karaktär utan besitta en stor praktisk betydelse. I verkligheten har samma fråga kommit upp på dagordningen vid fredskonferensen i Paris i samband med de tre baltiska sovjetrepublikernas utrikesministrars deltagande i fredskonferensen i Paris inom Sovjetunionens offentliga delegation. Som bekant är Sovjetbaltikum ännu icke erkänt av andra stater. Därför har den åsikten uppstått, att Sovjet genom denna åtgärd skulle ha erhållit eller med all sannolikhet kommer att erhålla konferensens tysta erkännande av de baltiska staternas nuvarande de facto-förhållande. Och detta i all synnerhet, som ingen av deltagarna i fredskonferensen har framställt någon protest eller reservation mot de tre nämnda utrikesministrarnas närvaro. Därför vore deras fullmakter automatiskt godtagna av fredskonferensen, vilket innebure, att fredskonferensen därigenom tyst accepterade och legaliserade de baltiska staternas inkorporering i Sovjetunionen.

Utgående från gällande positiva folkrättsliga normer måste här

för undvikande av missuppfattning ovillkorligen understrykas, att alla uppfattningar, vilka i ett gemensamt deltagande i en konferens eller i avslutandet av ett fördrag bruka se ett erhållande av tyst erkännande, visa sig vara helt och hållet felaktiga och inkompetenta.

Det internationella erkännandet är en akt, genom vilken den erkännande staten ger uttryck åt sin avsikt eller vilja att träda i internationell förbindelse med den stat, som skall erkännas, såsom med ett självständigt internationalrättsligt subjekt och en fullvärdig medlem i det internationella rättssamhället.

För det första gives erkännande just åt suveräna stater. Enstaka unionsstater behöva icke internationellt erkännande, då de sakna självständig internationell personlighet och då de inom de mellanfolkliga kommunikationerna representeras av unionens centralregering.

För det andra är erkännandet just den akt, varigenom den erkännande staten ger uttryck åt sin vilja eller sin avsikt att erkänna. Vid expressivt eller tydligt erkännande föreligger ju ingen tvekan beträffande avsikten att erkänna. Men vid sidan om det expressiva erkännandet förekommer i staternas praxis även tyst eller indirekt erkännande, varvid man genom konklusion måste sluta sig till en erkännandeakt. Så t. ex. måste man, om en stat träder i officiell förbindelse med en dittills icke erkänd stat eller regering genom ackrediterande eller mottagande av diplomatiska representanter, genom att med denna stat sluta fördrag eller genom att på annat sätt ge uttryck åt sin avsikt att behandla den nya staten som internationellrättslig person, draga den slutsatsen att avsikt att erkänna är för handen. Det måste emellertid än en gång framhållas, att man är berättigad att betrakta motsvarande akt eller handling som tyst erkännande, endast om ingen tvekan kan råda beträffande avsikten att ge ett erkännande. Men om i detta fall något tvivel föreligger, eller ännu mer, om motsvarande stat klart och tydligt deklarerar sin avsikt att icke erkänna, så kan man under inga omständigheter, tolka dess handling som s. k. tyst erkännande:

a) Den 12 februari 1920, när ännu ingen stat varken *de facto* eller *de jure* hade erkänt Sovjetunionen, slöt den brittiska regeringen med Sovjet ett fördrag om utväxling av krigsfångar. Den 7 september 1920 sände brittiska utrikesministeriet detta fördrags text till Folkförbundets sekretariat för registrering, enligt 18. art. i Folkförbundets pakt. Men den 20 november 1920 meddelade brittiska utrikesministeriet i en skrivelse till brittiska domstolen i samband med målet *Luther versus Sagor*, att »Hans Majestäts regering aldrig officiellt på något sätt erkänt Sovjetunionens regering». Alltså innebar i förhandenvarande fall avslutandet av fördraget den 12 februari 1920 inget erkännande, ehuru fördraget internationellt offentliggjorts och t. o. m. registrerats i Folkförbundet. Först senare, den 20 april 1921 i samband med handelsavtalet med Sovjet, meddelade brittiska utrikesministeriet sin avsikt att erkänna Sovjetunionens *de facto* regering.

b) Sovjetunionen slöt 23 mars 1935 ett fördrag med Mandsjukuos ännu icke erkända regering beträffande överlämnande av norra Mandshuriets järnväg till Mandsjukuo. Till detta avtal fogades ett detal-

jerat protokoll beträffande de varor som Sovjetunionen skulle erhålla från Japan och Mandsjukuo som ersättning för sina rättigheter beträffande järnvägen. Dock var det tydligt, att Sovjet genom avslutandet av detta avtal icke gett eller avsett att giva Mandsjukuo något erkännande. I verkligheten avslöts detta fördrag i Tokyo, och från Sovjets sida undertecknades fördraget av Sovjets ambassadör i Tokyo, vilken var ackrediterad hos japanska regeringen. Sovjet hade nämligen ingen diplomatisk representant hos Mandsjukuos regering.

Men i de fall, där det icke råder något tvivel om avsikt att ge erkännande, måste man betrakta slutandet av bilateralt fördrag som ett lämpligt sätt att ge sitt erkännande. Detta gäller särskilt beträffande mera betydande fördrag, som t. ex. handelsfördrag, unionsfördrag o. s. v. med icke erkänd stat.

c) Ej heller deltagande i kollektivfördrags upprättande eller senare anslutning till sådant fördrag från erkännande eller icke erkänd stats sida innebär i och för sig något erkännande, om sådant icke var avsett genom denna handling. Tidigare brukade man i fördraget upptaga den reservationen, att man icke av det gemensamma avslutandet av ett fördrag skulle kunna sluta sig till något erkännande. Sålunda upptog Förenta staternas regering vid undertecknandet den internationella sanitärkonventionens signatärprotokoll den 21 juni 1926 en deklaration, att »undertecknandet av denna konvention från Förenta staternas sida icke kunde tolkas så, att det innebure ett erkännande av någon regering eller regim av Förenta staternas regering, vilka vid denna konventions undertecknande icke voro erkända av densamma». Men i staternas senare praxis och detta särskilt i Förenta staterna har man avstått från att införa dylik reservation i internationella kollektivfördrag såsom *ex abundantia cautela* — överflödigt försiktighetsåtgärd. Och då Förenta staternas regering den 27 augusti 1928 undertecknade Briand-Kelloggs pakt, tillfogades ingen dylik reservation. Ej heller gjordes sådana reservationer vid slutandet av den internationella postkonventionen 1929, vid den internationella telekommunikationskonventionen 1932 eller den internationella luftsanitärkonventionen 1932 m. fl. Även Folkförbundets Rådgivande Kommité, som bildats i samband med frågan om icke-erkännande av Mandsjukuo, och vilken skulle klarlägga icke-erkännandets juridiska problem, intog sålunda den ståndpunkten, att deltagande i internationellt kollektivavtal i och för sig icke innebär något indirekt erkännande.

Ej heller deltagande i någon internationell konferens, som i föreliggande fall de baltiska sovjetstaternas i Paris, innebär i och för sig något tyst erkännande av de icke erkända deltagande staterna eller regeringarna från de andra konferensdeltagarnas sida.

Bortsett från enstaka undantagsfall ha staterna i praxis ständigt tillämpat denna princip. Förenta staterna deltog 1925 i en konferens som behandlade införandet av kontroll över handel med vapen och ammunition i internationell omfattning, och där uttryckte Förenta staternas utrikesministerium i sina instruktioner till delegationen den uppfattningen, att »Förenta staternas deltagande i den internationella konferensen, vilken även bevistas av sovjetryska regeringens repre-

sentanter, icke hade någon betydelse», d. v. s. icke innebar erkännande av Sovjetunionen från Förenta staternas sida. Sovjet var nämligen då ännu icke erkänt av Förenta staterna. Samma ståndpunkt intog Förenta staternas utrikesministerium på Bolivars kongress 1926, där de av Förenta staterna ännu icke erkända Nicaragua och Equadors regeringar samtidigt deltog. 1924 deltog Förenta staterna i den fjärde pan-amerikanska kongressen, vilken hölls i Santiago i Chile. Chiles regering var då icke erkänd av Förenta staterna, men Förenta staternas deltagande i denna konferens betraktades icke som ett faktum, vilket skulle innebära tyst erkännande av Chiles regering.

Ett festligt och offentligt mottagande på en internationell konferens kan dock vara ett passande sätt att erkänna en stat eller regering, men i detta fall måste bevisen för avsikten att erkänna anses vara mycket tydliga och odiskutabla. Sålunda försiggick det festliga mottagandet av de polska delegaterna till fredskonferensen i Paris den 18 januari 1919, vilket allmänt betraktades som erkännande av Polen.

De sovjetbaltiska utrikesministrarnas deltagande i den nuvarande pariskonferensen har emellertid en helt annan karaktär. För det första ha de av konferensen icke blivit mottagna officiellt och festligt på samma sätt som Polens delegater 1919. För det andra är det icke underligt att ingen protest eller reservation inlagts mot deras närvaro vid konferensen, ty enligt den gällande internationella rätten är sådan reservation icke erforderlig. Dessutom höra de nämnda utrikesministrarna till sovjetdelegationen och företräda icke självständigt motsvarande stater: enligt gällande folkrättsliga normer saknar en unionsrepubliks utrikesminister karaktär av representant för sitt land. Även varje annan unionsstat inom Sovjetunionen saknar självständigt erkännande, och ingen av dem uppträder som självständig folkrättslig person. Detta faktum ändras ej heller av det förhållandet, att vid sidan av Sovjetunionens delegation i Förenta Nationerna Ukraina och Vit-Ryssland ha sin egen representation. Detta grundar sig på en speciell överenskommelse mellan Förenta staterna och Storbritannien samt Sovjetunionen.

Som redan nämnts, uttrycker erkännandeakten framför allt just den erkännande statens avsikt att erkänna. Men flera av de i konferensen deltagande staterna ha just givit uttryck åt motsatt avsikt. Sålunda intygade Förenta staternas utrikesminister Byrnes så sent som den 12 juni 1946 högtidligt i dokument som utstälts av utrikesministeriet:

»Jag intygar, att de s. k. nationaliseringslagarnas och dekretens samt alla andra akters legalitet, vilka den nuvarande regimen i Estland gjort gällande, icke erkännes av Förenta staternas regering.»

I andra dokument intygar Byrnes, att »Estlands absorbering av Sovjetunionen icke erkänts av Förenta staternas regering». Och vidare: »Jag intygar, att Mr. Johannes Kaiv (det självständiga Estlands diplomatiska representant i Förenta staterna) av Förenta staternas regering erkänts som Estlands generalkonsul i New York med sändebuds uppgift.»

Dessa dokument lämna ingen möjlighet att draga mer än en slut-

sats av Förenta staternas avsikt. Därför kan man ej heller i något fall tolka fredskonferensens tystnad beträffande de sovjet-baltiska utrikesministrarnas närvaro i Paris som de andra konferensdeltagarnas erkännande av de baltiska staternas de facto-förhållande.

Rich. Ränk.

Stortinget — de »straf-fades» parlament. Det har nu utkommit en liten bok om det i oktober i fjol nyvalda stortinget, »Stortinget 1946—1949», författad av förutvarande arkivarien i stortinget Vilhelm Haffner. Den innehåller en del värdefulla statistiska uppgifter om den norska folkrepresentationen förr och nu — utan någon direkt motsvarighet i Sverige — och dessutom ganska ingående levnadsbeskrivningar under den fullständiga porträttsamlingen.

Det framhölls redan efter valet, att det norska stortinget vid fjol-årets val undergick en enastående ommöblering eller förnyelse. Till en del finner detta sin förklaring i att det avgående stortinget enligt nödrättens lag fungerade åtta år i stället för de grundlovsenliga fyra. Likaledes drogo partiförskjutningarna och särskilt framgångarna för kommunisterna och Kristelige Folkparti många personförändringar med sig. Men mest hade den stora personomsättningen sin grund i folkets krav på nya män.

Av det gamla stortinget blevo inte fler än 40 återvalda. Ytterligare hade 11 tidigare för längre eller kortare tid »mött på tinget» antingen som ordinarie stortingsmän eller som suppleanter, »varamenn» — i stortinget få nämligen suppleanter tillfälligtvis rycka in vid den ordinarie förfall på grund av sjukdom, bortresa eller dyl., varjämte varamenn alltid inträda för de regeringsmedlemmar, som äro ledamöter av stortinget men som vid utträde ur regeringen automatiskt återfå sina stortingsmandat. Allt som allt voro 99 av tingets 150 ledamöter alldeles nya i stortinget, när det öppnades i fjol. (Sedan dess ha ytterligare ett par nya inträtt). Inte mindre än två tredjedelar saknade således parlamentarisk träning eller erfarenhet.

En så radikal omsättning torde aldrig förekommit förr i stortingets historia. Enligt Haffner höll sig det totala antalet nyvalda vid de fem senaste stortingsvalen mellan 30 och 46.

Till jämförelse kan nämnas, att Finland vid marsvalet 1945 trots de stora partiförskjutningarna och folkdemokraternas starka framryckning nyvalde blott inemot hälften av de 200. Vid folketingsvalet i Danmark i oktober i fjol blev omsättningen inte mycket större än normalt, delvis därför att folketingsval även ägde rum under kriget. Vid 1944 års andrakammarval blevo de helt nyvalda ej flera än 39 eller omkring $\frac{1}{6}$ av kammarens numerär — en exceptionellt låg siffra, om jämförelser göras med tidigare val i Sverige. Annars har antalet helt nyvalda i andra kammaren varit störst vid tvåkamarsystemets debutriksdag 1867 och vid det demokratiska genombrottet 1911, men dock ej mer än 43 resp. 42 procent.

Det intressantaste i det nya stortingets sammansättning är emellertid ledamöternas och särskilt de nya ledamöternas antecedentia under kriget. Sannolikt har det aldrig funnits ett parlament som

bestått av så många »straffade». I Haffners bok får man noggranna data över stortingsmännens vistelse på Grini, i Sachsenhausen etc. och andra meriter från motståndet mot de tyska ockupanterna. 59 av stortingsmännen — och häri inräknas då även de varamenn, som nu möta upp på tinget för regeringsmedlemmarna samt för de i FN engagerade Tryggve Lie och Finn Moe — ha sålunda suttit på Grini eller i andra tyska fängelser uti Norge. 10 stycken, därav ett par av de 59, ha varit deporterade till koncentrationsläger i Tyskland, oftast Sachsenhausen; det gäller som bekant bl. a. om statsminister Gerhardsen. I den beryktade deportationen av lärare till Finnmarken befunno sig 3 av de nuvarande stortingsmännen. Ett femtontal avsattes under kriget av tyskarna från sina kommunala ställningar eller andra förtroendeuppdrag; sannolikt är denna siffra dock för låg, ty de biografiska uppgifterna synas inte alla vara fullständiga på denna punkt. I England eller Amerika vistades av de nuvarande stortingsmännen ett 20-tal, därav 2 stycken i den norska brigaden. De flesta av dem flydde dit över Sverige. 5 andra stortingsledamöter uppehöll sig långa tider som flyktingar i Sverige. För illegalt arbete av olika slag, framför allt som förbindelsepunkter i motståndsrörelsen, äro 17 stortingsmän antecknade utöver de här ovan som fängslade eller deporterade eller flyktingar nämnda. Och om en tvångsevakuerad fiskare från Finnmarken, socialdemokraten Jacobsen, heter det bl. a.: »2 febr. 1945 blev all hans eiendom samman med hele bygden brent. Men flaggstangen står igjen.»

Det är uppenbart, att samtliga partier voro angelägna att ställa upp kandidater med meriter från den underjordiska eller öppna kampen. Hemmafrontens män och kvinnor ägde härvid ett tydligt företräde. Folket önskade också en verklig förnyelse. Många äldre förtjänta stortingsmän fingo träda tillbaka. Einar Gerhardsens plötsliga upphöjelse till statsminister, trots att han aldrig förut suttit i stortinget utan blott gjort sig relativt känd som kommunalman i Oslo, är det mest typiska vid denna de nya krafternas mobilisering. Det är dock alltså en öppen fråga, om de nya i väntad utsträckning äga samma parlamentariska talang som de visade tapperhet och heroism på barrikaden. Meningarna därom tyckas vara delade i Norge.

Ser man på de olika partiernas rekrytering, observerar man att arbeiderpartiet och kommunisterna uppvisa även relativt de flesta fängslade eller till Tyskland deporterade: ett 40-tal resp. ett 10-tal. Av Høires 25 stortingsmän tillhör 4 de nämnda kategorierna, av bondepartiets 10 ledamöter 2 och av venstres 20 ledamöter 6. Däremot kan ingen från Kristelige Folkparti åberopa dylika kvalifikationer för sitt ledamotskap av tinget. När det gäller avsättning från tjänster och illegalt arbete skilja sig partiernas stortingskadrer inte nämnvärt från varandra. I England och Amerika verkade så gott som utslutande högermän och socialdemokrater.

I detta sammanhang kan det nämnas att det i Danmark huvudsakligen är konservativa och i någon mån kommunistiska riksdagsmän, som setat fängslade eller internerade, medan övriga partigrupper

folkrepresentanter praktiskt taget gått fria. 1943 häktade Gestapo ett trettiotal av högerens riksdagsmän, d. v. s. de allra flesta, vilka sedan under längre eller kortare tid förvarades i Væstre Fængsel eller på andra ställen. — I den nya finska riksdagen ha kommunister och andra folkdemokrater — c:a 25 — låtit i den officiella katalogen skriva in den tid, som de suttit i fängelse för politiska handlingar alltifrån 1918 års inbördeskrig; de borgerliga riksdagsmän, som 1918 häktades av de röda, ha dock ej funnit katalogen vara den lämpliga publikationen för registrering av frihetsberövanden.

Trots att stortinget så grundligt ommöblerades blev medelåldern för ledamöterna vid nyvalet inte lägre än $50\frac{2}{3}$, mot $52\frac{1}{2}$ vid 1937 års val. Siffran skiljer sig föga från andra kammarens ordinära efter nyval. Och endast en stortingsman är yngre än 35 år.

Ytterligare kan det nämnas, att Nygaardsvold — som nu tycks vara helt satt ur spel och ej återvalts som stortingspresident — har de flesta stortingens bakom sig. Han invaldes 1916, närmast följd av Hambro 1919. I Sverige har dock över ett dussin riksdagsmän ett tidigare invalår än Nygaardsvold. I det nya tinget sitta som ordinarie blott sju kvinnor, varjämte kvinnorna ha 32 av de 240 varamennen. Bland de nya damerna märkes statsminister Gunnar Knudsens dotter, fru Margit Schjøtt, 57 år gammal, småbrukare på Gulset i Telemark och samtidigt globetrotter.

E. H.

Viktor Rydberg och Fredrik Böök. I Svenska Dagbladets spalter under strecket förekom för någon tid sedan en av professor Fredrik Böök signerad artikel, betitlad »Viktor Rydberg under kritik».

Professor Bööks artikel, som synes vara närmast föranledd av den nya, av dr Ingemar Wizelius ombesörjda Rydbergsupplagan, utgår därvid från det berättigade i kritiken av varje människas och konstnärns verk. »Den, som vägrar att se begränsningen och svagheter i en konstnärns livsverk har förvandlat det till ett konventionellt parastycke utan näringsvärde», heter det. »Även den varmaste beundran utesluter inte kritik.» Med de orden inledes den ifrågavarande artikeln. Och naturligtvis har författaren däri obetingat rätt.

Men det kan också inträffa, att den kritik, som bjudes, icke alltid träffar prick utan av mer eller mindre tillfälliga förhållanden eller känslöstämningar leder vilse. Icke blott kritiken utan även motkritiken kan hava sitt berättigande.

Utgivaren av den nya Rydbergsupplagan synes inledningsvis hava angivit vissa av Viktor Rydbergs dikter såsom för oss »mindre njutbara». Dit räknar han, säger professor Böök, »De badande barnen», som han anser utgöra »ett ganska avskräckande exempel» på »en alltför sötaktig ton», som kan utmärka Rydbergs diktning med motiv från barndomen. Detta omdöme anser professor Böök befogat.

Smaken kan givetvis på denna punkt divergera.

Vid bedömandet av Viktor Rydbergs diktning bör man ju dock ej förgäta, att denna — i allt fall såvitt angår den period av hans skaldeskap, som här är i fråga — utgör en romantisk ideriktning. Sällan

eller aldrig inlåter han sig där på beskrivning av någon viss konkret situation, hämtad direkt ur den omgivande verklighetens värld. Nästan alltid äro dessa hans dikter, huru djuptänkta de än må vara, känslans och fantasiens barn. Vad särskilt beträffar »De badande barnen», skiljer sig väl denna dikt i sin *stämning* ganska väsentligt från de övriga dikterna från samma tid. Den är en älsklig idyll, en vision, som vill återgiva skaldens glädje över barnens oskuld och glada lek, invävd i en varligt blommande natur, ett Eden, dit skalden flyr från det omgivande människolivets mörker, lidelser och strider. Den verkar därför snarast som en solstrimma bland allt det allvarligt tunga och vemodsfyllda, som eljest behärskar denna period av skaldens diktning, och *kompletterar* därför på ett särskilt sätt densamma. Huru vackert klingar ej dess sista strof:

»Och när lärkan, som i rymden vilar på de sträckta vingar,
ser det oskuldsfulla paret, slår hon till en drill, som klingar
likt ett eko av det jubel, som i tidens första stunder
höjdes av den första lärkan över paradiset's lunder.»

En motsvarighet härtill framskyntar, ehuru i ett helt annat sammanhang, i den storslagna dikten »Drömliv», där det heter:

»Jag skall föra dig in i min riddaresal,
varest Saga oss väntar vid flammande härd
och till välkomst dig räcker en runhöljd pokal
och dig bjuder försjunka i känslornas värld.
Och när nattliga stormarne kämpa sin strid,
vill hon söva ditt barnsliga hjärta i ro
med den heliga vaggsång om kärlek och frid,
som är diktad i Eden av oskuld och tro.»

Det är nog icke heller för djärvt att antaga, att de flesta av dem, som lärt sig älska denna art av Viktor Rydbergs diktning, med saknad skulle finna »De badande barnen» utesluten ur den ifrågavarande samlingen. Så synes ju ej heller hava skett.

Den oförmälda anmärkningen må nu vara av jämförelsevis mindre betydelse.

Professor Böök har emellertid också anslutit sig till utgivarens uppfattning därutinnan att till de rydbergska poem, som icke ha »stått sig», hör också »Dexippos». Professor Böök erkänner oförbehållsamt och i högstämnda ordalag denna dikts skönhetsvärde och äktheten i den känslövärld, som fyller densamma. »Den är», säger han, »företagen i god tro, dess patos är 'äkta' i *subjektiv* bemärkelse, men ur *objektiv* synpunkt är den *falsk och outhärdlig*; ingen paradoxal filosofi kan övertyga oss, som haft våra sinnens vittnesbörd om motsatsen». Där står, menar han, icke mycket att läsa om »krigets sanna väsen». »Vi känner det intuitivt, vare sig vi blir medvetna om det eller ej, och därför — och av ingen annan grund — stöts vi tillbaka av det konstnärligt fulländade poemet om Dexippos.»

Är ett sådant omdöme om denna sällsynt sköna dikt, av åtminstone

ett par generationer helt visst ansedd som en av den svenska poesiers ädlaste pärlor — om ock under nuvarande förhållanden förklarligt — verkligen berättigat? Är det måne nödvändigt, att ett konstverk — i detta fall en dikt — skall, så att säga, vara infogat just i den miljö, som i varje tidsålder är rådande, för att bevara sitt värde även för den eller de generationer, som då framleva sitt liv? Förhåller det sig icke snarare tvärtom så, att de *verkligt betydande* konstverken, såväl inom diktens som inom andra konstens områden, på grund av sitt *innerst* sant mänskliga innehåll, oavsett mer eller mindre ändrade tidsförhållanden, bibehålla sitt värde och sitt grepp om människornas sinnen även under kommande tidsåldrar?

Väl är det möjligt, att, ifall Viktor Rydberg upplevat vår tids grymma erfarenheter, han åt ett av honom därefter författat poem av ifrågavarande art givit en något annan gestaltning än som i den nu ifrågavarande dikten skett. Men detta skulle med all sannolikhet endast hava berört dess omklädnad, skalet men ej kärnan, och det är väl med hänsyn till dennas halt dess sanningsvärde även ur »objektiv synpunkt» bör bedömas. Ty det gives ju — därom äro vi väl alla ense — i människolivet överhuvud icke blott en *yttre* utan ock en *inre*, minst lika betydelsefull verklighet. Dikten, varom nu är fråga, vill ju ej förhärjliga kriget som sådant. Den är en hymn till fosterlandskärleken, som den vill främja och stärka, särskilt hos de unga. Viktor Rydberg var, med sin djupa, historiska bildning, förvisso ej främmande för krigets fasor. Och, om än dessa under de senaste världskrigen tagit andra, långt mera förödande och skräckinjagande former än tillförne, hade han säkerligen ej släppt diktens ideala grundtankar.

Att fosterlandskärleken, som i dikten på ett strålande sätt besjunges, särskilt när den utlöser sig i kamp för friheten, till skydd för hem och härd, är en känsla av djup innebörd, vill nog ingen förneka. Den höjer de enskilde med alla deras egoistiska och stridiga intressen över dem själva till en högre enhet och kan komma dem att med glädje offra även själva livet på dess altare. Därpå har ock det *sista* världskriget, trots alla de lidanden och den oerhörda förödelse det medfört, lämnat talrika och talande bevis, *även och kanske allra mest* hos de av våldet ockuperade och svårast förtrampade folken. Denna känsla, som, vad särskilt de europeiska folken beträffar, i och med nationalmedvetandets utveckling alltsedan halvtannat århundrade tillbaka snarare tillvuxit än avtagit i styrka, har sin rot i de skilda folkens eget väsen, dessas särart och särskilda uppgift i världen. Krigets hänsynslöshet och förhärjande verkningar kunna därför helt visst aldrig helt förkväva denna känsla, i allt fall icke så länge denna särart består. I otaliga sånger har densamma hos skilda folk av skalderna besjungits utan att låta sig förstummas av krigets ve och förbannelser. Omisskännligt är väl ock, att denna diktning mäktigt bidragit till berikande och förädling av folkens, och icke minst ungdomens, liv. Och — man må väl fråga: *vad vore vi väl denna känsla förutan?* Det är icke i den med eller utan våld eller hot om våld åstadkomma likformighetens tecken de enskilde och folken emellan livets rikedom består utan i mångstämmigheten hos den kör, som av

Dagens frågor

dem bildas. *Målet* må väl vara något annat, än större och vidare, i det *brödrakärlekens* rike, som en gång blivit mänskligheten bebådadt. Men vägen dit är oändligt lång. Det är väl ock därpå Viktor Rydberg syftar, då han i den berömda kantaten vid Uppsala universitets jubelfest med profetisk siarblick utropar:

»Se, i dagens kvalm framför oss drar en stod av skyar; men skyn är vävd av idealer, Herrens ande är i den.
Siarn står på diktens Nebo, jublande från bergets kam:
Salem, Salem ses i fjärran! Fram till fadershemmet fram.»

Något härmed besläktat har måhända även föresvävat professor Bök, då han, under hänvisning till ett betecknande uttalande av Schiller, att den, som tillfredsställt de bästa i sin samtid, levat för alla tider, och med ett citat från Tegnér om evigheten hos det sköna, vars »guld-sand» vi »med fiken håg fiska ur tidens våg», avslutar sin artikel med följande, ävenledes citerade ord:

»Till modets fala dom, till ögonblickets, vädje/
den, som utav dess lov sitt enda värde vann.»

Gammal ämbetsman.

Europa skvallrar. Kampen om freden erbjuder ett skådespel, som varken i fråga om dramatisk spänning eller ödesdiger framtidsbetydelse står tillbaka för kriget självt. Säkerligen är det svårare än under krigsåren att bilda sig en något så när förnuftig uppfattning om det som sker i det som synes ske. Det dagliga flödet av mer eller mindre standardiserade nyheter lämnar i vart fall icke tillräcklig vägledning. Just därför bör *Tadeusz Norwids* »Europa skvallrar» nå framgång. Titeln är egentligen alltför blygsam. Dessa träffsäkert målade bilder av krigets efterskörd på vår sönderslitna kontinent bära icke det ytliga skvallrets utan det uppriktiga sanningssökandets prägel. Ingen, som känner behov att verkligen få veta, vad folken i de krigshärjade länderna tänka, tro och hoppas, bör underlåta att läsa denna i sitt slag enastående bok.

Norwid, som är en i Sverige bosatt polsk flykting, har tidigare gjort sig känd som en av författarna till »Landet utan Quisling», den på en gång vederhäftigaste och hemskaste ockupationsskildring, som sett dagen i Sverige. Sedan han kommit över till England, lyckades han sommaren 1945 tack vare goda förbindelser från förkrigstiden få tillfälle att göra ett slags privat studieresa till Frankrike, Holland, Belgien och de av engelsmän och amerikaner ockuperade zonerna i Tyskland. Järnridån vid Elbe kunde han naturligtvis ej forcera, men genom de många landsmän, som passerat spärren från andra hållet, blev han väl underrättad om förhållandena i det östliga Europa. Författaren tillämpar, kan man säga, en sociologisk forskningsprincip. Han undviker upptrampade vägar och ledande personligheter och söker framför allt komma de vanliga människorna in på livet. Intervjuobjekten äro skickligt valda. Med psykologisk inlevelse och en ofta

lysande skildringskonst låter författaren dem avslöja sig själva. Ingenting mänskligt är honom främmande, icke heller det makabra, det groteska och det obscena. Allt detta får sin plats, ty det hör med i bilden av lidandets och lastens Europa, men tack vare författarens saklighet och hans humoristiska syn, som ständigt bryter igenom, bli hemskheterna aldrig outhärdliga. Judeproblemet, den polska emigrationens, kvinnornas ställning i olika delar av Mellaneuropa, trekantsförhållandet mellan ockupanterna, den tyska befolkningen och s. k. displaced persons i de västra zonerna, den kommunistiska propagandans metoder och utsikter, allt detta och mycket mera får i Norwids framställning en ny och klarare belysning. I betraktande av allt vad författarens eget folk fått utstå från tyskarnas sida, är hans balanseerade omdöme och hans konsekventa fasthållande vid humanitetens idéer något ganska anmärkningsvärt. I hypernationalismen ser han den västerländska kulturens gissel, vars styrka trots nazismens nederlag är lika fruktansvärd som någonsin. Den som talar om att »rädda mänskligheten» genom att utrota »skadliga grupper», är människan, som icke älskar sin nästa. Från helvetet på jorden finnes endast en räddning — Norwid och flera av hans interlokutörer äro ense därom — nämligen i den kristna religionen, som lär oss, att även andra folk utgöras av medmänniskor. Detta betyder nu inte, att Norwid bygger sin något vacklande förhoppning om världsfredens bestånd på idén om en ny helig allians mellan Stalin, Truman och Attlee. Men vare sig han talar om atomtekniken, som skall framtvunga en verklig fredsorganisation, eller produktionssättets förändringar, vilka kunna framkalla en omläggning i frihetsvänlig riktning av det ryska samhällssystemet, tycker man sig höra som ett grundackord den Tegnériska bönen:

Led, o Fader, led den vilda tiden,
som i stormen sina frökorn sår!
När orkanen en gång är förliden,
växe av dem Sanningen och Friden
opp för åldrar, lugnare än vår!

Per G. Andreen.

Ett förvaltningstekniskt »experiment» som avblåsts. Då Hangö 1941 återbördats i finländsk ägo var det svårt förhärjat genom kriget. Därför introducerades en särskild förvaltningsregim men av en art, som knappast vare sig förr eller senare praktiserats i Finland eller det övriga Norden. Man ansåg uppenbarligen att den normala förvaltningsapparaten under rådande förhållanden skulle blivit alltför ovig och satte fördenskull iscen en helt ny ordning. Den mesta makten koncentrerades hos en *förvaltningsnämnd*, som i viss mening övertog stadsstyrelsens befogenheter men därjämte i många betydelsefulla avseenden remplacerade stadsfullmäktige. I parentes må här påpekas att stadsstyrelsen i Finland i stort motsvarar drätselkammaren i Sverige, ehuru vissa skiljaktigheter även i andra avseenden än namnet torde föreligga. Förvaltningsnämnden bestod till en början av blott 3 ledamöter med stadens förre

stadsdirektör i spetsen. På förslag av förvaltningsnämnden själv ökades emellertid efter någon tid antalet ledamöter till fem incl. ordföranden — stadsdirektören. De fem hade med avsikt valts så att de på ett ungefär svarade emot styrkeförhållandet de skilda partierna emellan i de senast (år 1936) valda stadsfullmäktige. Två av ledamöterna tillhörde förty det svenska lägret, en räknade sig som finsk borgerlig och en som socialdemokrat med finska som modersmål ehuru fullt behärskande också svenska språket, som var förvaltningsnämndens förhandlingsspråk. Även stadsdirektören, vars befogenheter i nämnden voro i allt desamma som ledamöternas, var svensk och till sin politiska åskådning »borgare».

Förvaltningsnämnden utövade betydande inflytande på stadens förvaltning trots att stadsfullmäktigeinstitutionen bestod. Stadsfullmäktige hade förbehållits en begränsad myndighet. Stadens budget uppgjordes sålunda av förvaltningsnämnden, som därefter ägde insända sitt förslag till högre ort för fastställelse. Till saken hör också som ett högst betydelsefullt moment att staden ej ägde full kommunal självstyrelse. Förvaltningsgrenar sådana som hälso- och sjukvården och vårdverksamheten sköttes av staten, som i stället förbehöll sig kontrollen över förvaltningen. I utbyte garanterade emellertid staten ett visst, jämförelsevis lågt skattöre, nämligen 7 mark per 100 marks beskattningsbar inkomst. Om inte budgeten kunde bringas till balans med detta skattöre, så förband sig staten att träda emellan och till staden betala skillnaden.

Allt vad det led började allt flera och allt ivrigare stämmor höjas för en återgång till den normala ordningen med en fullmäktiginstitution som verkligen hade någonting att säga till om och inte bara skulle säga ja och amen till vad förvaltningsnämnden beslutat. Det hjälpte inte med att två viktiga omständigheter framhölls: att förvaltningsnämnden skött sig mycket bra och åtminstone i stort handlat sakligt i sina göranden och låtanden, och vidare att skattöret blott med denna ordning kunde tänkas stanna vid det låga beloppet av 7 mark. Mera än detta tycktes betyda att stadens invånare genom allmänna val fingo utse sina fullmäktige, som sedan i sin ordning efter bästa förmåga och utan någon kontroll uppifrån ägde besluta i stadens angelägenheter.

Så kom det sig att då Finlands kommuner i början av december 1945 valde fullmäktige efter ett blott alltför långt interregnum, fanns också Hangö stad med bland väljarna. I fullmäktigeinstitutionen äga de borgerliga en knapp majoritet på tre röster (13 mot 10). Och stadsfullmäktige äro nu återinsatta i sina rättigheter. Det har visat sig att det här uppe i Norden med traditioner århundraden tillbaka inte går att introducera något, som i varje fall luktar fåmannavälde. Man tar hellre de bekymmer och prövningar, ja, t. o. m. en skatteskärpning, som den fulla friheten för med sig än avstår från denna för att i stället slippa besvären.

T. W.